

Presentació

El dossier d'aquest número 26 de *Quaderns de la Mediterrània* porta com a títol «Imaginar el Mediterráneo», homòleg al congrés que es va celebrar els dies 22 i 23 de setembre de 2017 a València, organitzat per l'Institut Valencià d'Art Modern (IVAM) en col·laboració amb l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed). Aquesta és la segona col·laboració de les dues institucions (la primera va ser amb motiu del seminari «Entre el mito y el espanto», les aportacions del qual van formar part del dossier del número 24 de *Quaderns de la Mediterrània*). Durant la trobada «Imaginar el Mediterráneo» es van plantejar preguntes que ara tractarem d'abordar amb la publicació de les contribucions realitzades en aquell moment.

Podem parlar d'una construcció identitària col·lectiva per al conjunt de països i de cultures que aboquen al mar Mediterrani? En què consistiria aquesta vaga i difuminada concepció de la mediterraneïtat? De quina manera poden compartir identitat pobles que viuen la seva existència quotidiana d'una forma, en aparença, tan radicalment diversa? Què poden tenir en comú persones per a qui la Mediterrània és una frontera abissal amb aquelles persones que utilitzen aquest espai pel seu propi gaudiment? Són preguntes difícils de respondre, doncs vivim situacions complexes i temps convulsos on la(les) identitat(s) no poden ser més que problematitzades i qüestionades. Tanmateix, quan parlem de la Mediterrània sí que som capaços de trobar un cert imaginari col·lectiu compartit, aspectes, climes, relacions, paisatges, olors, formes de vida, organitzacions espacials... que ens acosta als pobles del Nord i del Sud d'aquest mar on tots ens podem reflectir.

Com apunta José Miguel García Cortés, director de l'IVAM, potser podríem parlar d'un cert sentiment de pertinença, d'una identitat «d'urgència» (si es vol) que, malgrat que en les darreres dècades el Mediterrani ha esdevingut frontera, límit i fosa comuna per a milers d'habitants dels països del Sud, encara reconeixem i som a temps de reprendre. Encara que els moments actuals siguin temps d'esperances truncades, no hem de deixar de qüestionar-nos al voltant de la nostra relació amb la Mediterrània i amb els pobles que l'envolten.

Veiem els conflictes armats, les pasteres i els desencontres a l'àrea mediterrània mitjançant imatges sovint desproveïdes de contextualització i convertides en una presumpta amenaça per a l'ordre establert. Per això s'ha de generar un relat cohesionat comú que pugui pavimentar el camí envers unes polítiques construïdes amb perspectiva mediterrà-

nia i, en aquest sentit, la consciència dels nostres models de representació col·lectiva serà rellevant. La construcció d'una ciutadania sòlida que sigui visibilitzada es mostra com un objectiu cultural i polític: cal generar discursos que articulin els valors comuns de la diversitat i els reptes compartits per a rellançar el projecte mediterrani.

El dossier que presentem aquí està dividit en tres parts que compten amb aportacions de sociòlegs, antropòlegs, politòlegs i teòrics de l'art i de la imatge internacionals amb l'objectiu fonamental d'imaginar la Mediterrània: 1) Percepcions i representacions, 2) Art i memòria i 3) Entre la plaça i el no-lloc. Completa aquest dossier l'entrevista efectuada a la cineasta tangerina Farida Benlyacid.

Avui més que mai, estem convençuts que aprofundir envers aquest laboratori de llarga durada que és el *mare nostrum* és conèixer, construir i desenvolupar noves narratives que ens permetin intervenir en un context sociocultural divers i contradictori. Podem imaginar noves relacions i noves vinculacions per a un futur pròxim sense oblidar les experiències històriques més recents. Per això aquest dossier és una aposta per a construir un esdevenir històric on no volem ser simples comentaristes, sinó també en formar part.

Josep Ferré

Director general en funcions de l'Institut Europeu de la Mediterrània

